

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ

Затверджено на засіданні
Вченої ради педагогічного інституту
Протокол №2 від 19.10.2017р.
Вчений секретар Голота Н.М.

ЯК ПІДГОТУВАТИ І ЗАХИСТИТИ КУРСОВІ, ДИПЛОМНІ, МАГІСТЕРСЬКІ РОБОТИ

Методичні рекомендації
для студентів педагогічних спеціальностей

Київ-2017

ВСТУП

Зростання вимог до професійної підготовки випускників вищої школи потребує активного залучення їх до дослідницької роботи. Здійснення науково-практичних досліджень сприяє входженню студентів у професійну діяльність, осмислено спрямовувати наукові знання у площину практичного використання.

Пропоновані методичні рекомендації побудовано таким чином, щоб кожен студент міг користуватися ними та досягати ефективності досліджень. Пропоновані методичні рекомендації допоможуть студентам дотримуватись вимог структурування й написання курсових, дипломних та магістерських робіт / проектів при оформленні основного тексту, додатків, списку використаних джерел та якісно підготуватися до захисту результатів дослідження. Зміст рекомендацій викладено згідно з логікою дослідницької діяльності.

КУРСОВА РОБОТА

В освітній програмі першого (бакалаврського) рівня однією з основних форм дослідження є курсова робота.

Курсова робота – один з видів індивідуальних завдань навчально-дослідного, творчого чи проектно-конструкторського характеру, який має на меті не лише поглиблення, узагальнення і закріплення знань студентів з навчальної дисципліни, а й застосування їх при вирішенні конкретного фахового завдання і вироблення вміння самостійно працювати з навчальною і науковою літературою, використовуючи сучасні інформаційні засоби і технології. Курсова робота оцінюється як самостійний вид навчальної діяльності.

Тематика курсових робіт розробляється кафедрами відповідно до змісту і завдань навчальної дисципліни. Студентам надається право вільного вибору теми роботи із запропонованого кафедрою переліку, а також можливість пропонувати власні теми робіт. Теми, запропоновані студентами, обговорюються на засіданні кафедри і, за умови позитивного рішення, вносяться до переліку тем курсових робіт з даної навчальної дисципліни. Тему курсової роботи рекомендовано обирати з урахуванням можливості подальшого дослідження наукової проблематики на етапі написання бакалаврського / магістерського дослідження.

СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ:

- а) титульний аркуш;
- б) зміст;
- в) перелік умовних позначень (за необхідності);
- г) вступ;
- д) основна частина;
- є) висновки;

- ж) список використаних джерел;
- з) додатки (за необхідності);

На **титульному аркуші** вказується: назва навчального закладу, тема роботи, адресні дані виконавця та керівника, рік написання роботи. (*Необхідно уникати довгих назв, ускладненої термінології*) (див. дод. А).

Зміст складається з найменувань та початкових сторінок усіх розділів та підрозділів (див. дод. Е).

Специфічна термінологія, а також термінологія, яка часто вживається в роботі, може в тексті подаватись скорочено, а її перелік може бути вказаний на окремому аркуші (перед вступом).

У **вступі** надається обґрунтування актуальності дослідження, визначається актуальність теми, мета, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження.

Основна частина роботи складається з розділів та підрозділів. Кожен розділ розпочинається з нової сторінки, а підрозділи в ньому відокремлюються подвійним відступом. Зміст підрозділів повинен містити результати аналізу науково-методичних джерел за темою дослідження; методики та результатів дослідження (констатувальний етап). У кінці розділів формулюються висновки.

Висновки містять найбільш важливі узагальнені результати проведеного дослідження.

Список використаних джерел розміщується за алфавітом.

Додатки містять допоміжний матеріал і методики дослідження, протоколи, ілюстрації, графіки, інструкції, формули, розрахунки тощо.

ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Об'єм роботи – 30-35 сторінок друкованого тексту. Міжрядковий інтервал – 1,5 см. Папір – формат А4 (210x297); береги: лівий – не менше 20 мм, правий – не менше 10 мм, верхній – не менше 20 мм, нижній – не менше 20 мм (текст виконується на одній стороні аркуша).

НУМЕРАЦІЯ

Нумерація розпочинається з титульного аркуша, закінчується – додатками. На титульному аркуші номер не ставиться, на наступних він проставляється у правому нижньому куті сторінки без крапки в кінці.

ТАБЛИЦІ

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць у додатках) в межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком розміщується надпис “Таблиця” із вказівкою номера, який складається з номера параграфу і порядкового номеру таблиці. Наприклад: “Таблиця 1.2” (друга таблиця першого параграфу).

ДОДАТКИ

Додатки оформлюються на наступних сторінках роботи, кожен додаток розпочинається з нової сторінки й починається буквами українського алфавіту (додатки можуть оформлюватися у вигляді окремої від курсової роботи частини)

ДИПЛОМНА РОБОТА

Дипломна робота – це індивідуальне завдання науково-дослідницького, творчого чи проектно-конструкторського характеру, яке виконує студент на завершальному етапі фахової підготовки за освітнім ступенем бакалавр і є однією з форм виявлення теоретичних і практичних знань, умінь їх застосовувати при розв’язуванні конкретних наукових, технічних, соціальних та виробничих завдань.

Студенти можуть запропонувати власну тему дипломної роботи з обґрунтуванням доцільності її розроблення. У таких випадках перевага надається темам, які продовжують тематику виконаної курсової роботи, безпосередньо пов’язані з місцем майбутньої професійної діяльності випускника. Запропонована тема обов’язково обговорюється на засіданні кафедри і, за умови позитивного рішення, затверджується як тема дипломної роботи.

СТРУКТУРА ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ:

- а) титульний аркуш;
- б) зміст;
- в) перелік умовних позначень (за необхідності);
- г) вступ;
- д) основна частина;
- е) висновки;
- є) список використаних джерел;
- ж) додатки (за необхідності).

ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Титульний аркуш дипломної роботи (див. дод. Б).

Зміст подають на початку роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів та підрозділів. (див. дод. Є).

Перелік умовних позначень подається, якщо в роботі вжито специфічну термінологію, а також використано маловідомі скорочення, символи, позначення і таке інше, то їх перелік може бути поданий в роботі у вигляді окремого списку, який розміщують перед вступом.

У *вступі* розкривається сутність і стан дослідження наукової проблеми, її значущість, підстави і вихідні дані для розроблення теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження. Далі подають загальну характеристику дипломної роботи в такій послідовності:

Актуальність теми. Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним. Кількома реченнями висловити головне – сутність проблеми або сутність наукового завдання.

Формулюють *мету і завдання* дослідження.

Об’єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну

ситуацію й обране для вивчення.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта.

Об'єкт і предмет дослідження співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження.

Перелік **методів дослідження** подають для досягнення поставленої в роботі мети. Наприклад, *теоретичні методи* використовуються для аналізу наукових джерел з досліджуваної проблеми; здійснення історико-педагогічного аналізу педагогічної, лінгвістичної, філософської літератури; *емпіричні методи* для проведення спостереження, вивчення й оцінки сучасного стану досліджуваних проблем (згідно з темою); бесіди, анкетування; узагальнення педагогічного досвіду.

Основна частина складається з 2-3 розділів, підрозділів. Кількість розділів визначається відповідно до мети та завдань дослідження на розсуд наукового керівника та студента, але не менше 2. Кожний розділ починають з нової сторінки. У кінці кожного розділу формулюють висновки із стислим викладенням, наведених у розділі, наукових і практичних результатів.

У **висновках** викладають найважливіші наукові і практичні результати, одержані під час виконання дипломної роботи.

Список використаних джерел розміщують в алфавітному порядку прізвища авторів, потім в такому ж порядку розміщуються джерела іноземними мовами, потім Інтернет-джерела (*див. дод. М*).

До **додатків** за необхідності доцільно включати допоміжний матеріал: методичні розробки та рекомендації, графічний та ілюстративний матеріал, мовний і мовленнєвий навчальний матеріал, вправи, зразки наочних засобів, таблиць, схеми, графіки, анкети учнів і вчителів тощо.

ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Дипломну роботу друкують на комп'ютері з одного боку аркуша білого паперу формату А4 (210 X 297 мм), які потім переплітають твердою палітуркою. Обсяг дипломної роботи (основного тексту, включно зі списком використаних джерел) не повинен перевищувати 50-60 сторінок. Текст необхідно друкувати, залишаючи поля: вгорі, внизу, з лівого боку – 25 мм, з правого – 10 мм. Абзацний відступ 10 мм. Шрифт – Times New Roman, розмір – 14 пунктів з полуторним міжрядковим інтервалом, чіткий, чорного кольору, середньої жирності, щільність тексту повинна бути однаковою.

До загального обсягу дипломної роботи входить список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки, тобто всі сторінки зазначених елементів дипломної роботи підлягають суцільній нумерації, до обсягу роботи додатки не входять.

Нумерація сторінок, розділів параграфів, таблиць подається арабськими цифрами без знака №. Першою сторінкою дипломної роботи є титульний аркуш, який включається до загальної нумерації сторінок, але *номер (1) не ставиться*. На наступних сторінках номер ставиться у правому нижньому куті сторінки без крапки в кінці.

Якщо в тексті роботи використовуються ілюстрації (малюнки, графіки, схеми) і таблиці (а це необхідний елемент наукової праці), то вони подаються безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на останній сторінці, яка теж включається до загальної нумерації сторінок. Якщо ілюстрація чи таблиця мають розмір більший за формат А4, то її можна розмістити у додатках (*див. дод. Л*).

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу (за винятком ілюстрацій, поданих у додатках). Номер ілюстрації складається із номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка.

Наприклад: «Рис. 1.3» (третій рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва, а також пояснювальний підпис розміщується безпосередньо під ілюстрацією.

Таблиці нумеруються послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка. Наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу). Якщо таблиця переноситься на наступну сторінку, то над таблицею пишеться «Продовження табл. 1.2».

Ілюстрації використовують, виходячи із певного загального задуму, за ретельно продуманим тематичним планом, що допомагає уникнути випадкових ілюстрацій. Кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст – ілюстрації.

Назву **таблиці** розміщують симетрично до тексту

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА / ПРОЕКТ

Магістерська робота / проект – це індивідуальне або колективне завдання науково-дослідницького, творчого чи проектно-конструкторського характеру, яке виконує студент на завершальному етапі фахової підготовки за освітнім ступенем магістра і є однією із форм виявлення теоретичних і практичних знань, уміння їх застосовувати при розв'язуванні конкретних наукових, технічних соціальних та виробничих завдань і містить елементи наукової новизни в даній галузі знань або напрямку практичної діяльності.

Магістерська робота може виконуватися у формі рукопису (80-100 стор.) або навчально-пошукового (дослідницького) проекту (30-35 сторінок теоретичного обґрунтування + освітній продукт).

ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Загальноприйнятою структурою магістерської роботи вважається така:

- а) титульний аркуш (*див. дод. В*)
- б) зміст (*див. дод. Ж*)
- в) вступ
- г) розділи і підрозділи основної частини, висновки до кожного розділу.
- д) висновки.

е) список використаних джерел.

є) додатки.

У *вступі* обґрунтовується актуальність проблеми дослідження. Висвітлюються результати досліджуваності означеної проблеми в психолого-педагогічних джерелах; стан проблеми в практиці закладів дошкільної освіти (ЗДО), закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) тощо; короткий аналіз тенденцій стану дослідження проблеми у вітчизняних та зарубіжних практиках; суперечності, що покладені в основу формулювання теми; мета, завдання, об'єкт, предмет дослідження; методи дослідження; опис структури роботи.

Зміст *основної частини* магістерської роботи підпорядкований досягненню мети дослідження визначеними для цього методами. Основна частина роботи складається з кількох розділів. Для теоретичних досліджень можливо є структура із двох-трьох розділів (див. таблицю зведених вимог).

Якщо магістерська робота складається з **двох розділів**, рекомендовано такий порядок структурування змісту та викладу матеріалів дослідження: у першому розділі здійснюється аналіз науково-методичної літератури з проблематики дослідження, подаються загальні та специфічні характеристики базових понять дослідження, обґрунтовують вибір напрямку дослідження; у другому розділі дослідження наводять методи вирішення завдань та їх порівняльні оцінки, описують виконане дослідницьке завдання, методику експериментальної роботи.

Якщо магістерська робота складається з **трьох розділів**, рекомендовано такий порядок структурування змісту та викладу матеріалів дослідження: у першому розділі здійснюється аналіз науково-методичної літератури з проблематики дослідження, досліджується генезис, сутність і зміст явища, що досліджується; подаються загальні та специфічні характеристики базових понять дослідження, обґрунтовують вибір напрямку дослідження; у другому розділі дослідження, наводять форми та методи вирішення завдань та їх порівняльні оцінки, визначаються умови, дотримання яких сприяє ефективності досліджуваного процесу, структурно-функціональний аналіз проблеми, що досліджується, типологізація явища, або критерії його зрілості; у третьому розділі, як правило, подано методику проведення експериментального дослідження, аналіз результатів проведеного дослідження, рекомендації з оптимізації процесу, що досліджується.

Після кожного розділу основної частини подаються висновки, що узагальнюють викладений у розділі матеріал. Основні вимоги до висновків за розділами: логічність розташування матеріалу, послідовність його викладу, відповідність змісту розділу, новизна.

Висновки до магістерської роботи — це опис узагальнених результатів дослідження, відповідності їх меті та завданням. Висновки будується чітко у відповідності до поставлених завдань.

До **додатків** доцільно включати допоміжний матеріал: методичні розробки та рекомендації, графічний та ілюстративний матеріал, мовний і мовленнєвий навчальний матеріал, вправи, зразки наочних засобів, таблиць,

схеми, графіки, анкети учнів і вчителів тощо.

Список використаних джерел розміщують в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків українською мовою, в такому ж порядку розміщуються джерела іноземними мовами, потім Інтернет-джерела.

ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Магістерську роботу друкують на комп'ютері з одного боку аркуша білого паперу формату А4 (210 X 297 мм), які потім зашивають у тверду папку. Обсяг магістерської роботи (основного тексту, включно зі списком використаних джерел) 80-100 сторінок. Текст необхідно друкувати, залишаючи поля: вгорі, внизу, з лівого боку – 25 мм, з правого – 10 мм. Абзац починається з 5 знаку. Шрифт – Times New Roman, розмір – 14 пунктів з полуторним міжрядковим інтервалом, чіткий, чорного кольору, середньої жирності, щільність тексту повинна бути однаковою. Текст основної частини поділяють на розділи, підрозділи.

Заголовки структурних частин, а саме: «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично до тексту та з нової сторінки.

Заголовки підрозділів друкують з абзацу маленькими літерами (крім першої літери, яка друкується великою). Крапка в кінці заголовків не ставиться. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапками. Назви розділів та пунктів формулюють стисло і чітко. Відстань між заголовком структурних частин (розділів, пунктів) та текстом повинна дорівнювати 2-3 інтервалам. Кожну структурну частину магістерської роботи слід починати з нової сторінки. При друкуванні тексту слід чітко диференціювати *тире* (–), що ставиться перед узагальнюючим словом „це”, що стоїть після однорідних членів речення, та *дефіс* (-), що вживається як знак переносу частин слова з одного рядка на інший або як з'єднувальна риска між словами.

До загального обсягу магістерської роботи входить список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки, тобто всі сторінки зазначених елементів дипломної роботи підлягають суцільній нумерації, до обсягу роботи додатки не входять.

Нумерація сторінок, розділів параграфів, таблиць подається арабськими цифрами без знака №. Першою сторінкою магістерської роботи є титульний аркуш, який включається до загальної нумерації сторінок, але *номер (1) не ставиться*. На наступних сторінках номер ставиться у правому нижньому куті сторінки без крапки в кінці.

Такі структурні частини магістерської роботи як зміст, перелік умовних позначень, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкового номера. Номер розділу ставиться після слова „РОЗДІЛ”, крапка не ставиться, заголовок друкується з нового рядка (РОЗДІЛ 1). Допускається інший варіант: назва розділу подається в одному рядку з номером цього розділу, після номера ставиться крапка (РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи організації самостійної роботи учнів).

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу й порядкового номера підрозділу, між якими ставиться крапка. В кінці номера підрозділу теж ставиться крапка і далі, в цьому ж рядку, йде заголовок підрозділу (1.1. Сутність і принципи організації самостійної роботи учнів).

Якщо в тексті роботи використовуються ілюстрації (малюнки, графіки, схеми) і таблиці (а це необхідний елемент наукової праці), то вони подаються безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на останній сторінці, яка теж включається до загальної нумерації сторінок. Якщо ілюстрація чи таблиця мають розмір більший за формат А4, то її можна розмістити у додатках (див. додаток Д).

Ілюстрації позначають словом «Рис.» «Мал.» і нумерують послідовно в межах розділу (за винятком ілюстрацій, поданих у додатках). Номер ілюстрації складається із номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка.

Наприклад: «Рис. 1.3» (третій рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальний підпис розміщується безпосередньо під ілюстрацією.

Таблиці нумеруються послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка. Наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу).

Якщо таблиця переноситься на наступну сторінку, то над таблицею пишеться «Продовження табл. 1.2».

Ілюстрації використовують, виходячи із певного загального задуму, за ретельно продуманим тематичним планом, що допомагає уникнути випадкових ілюстрацій. Кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст – ілюстрації.

Таблиці*

*Вимоги до розміщення таблиць див. вище, у частині «Дипломна робота».

МАГІСТЕРСЬКИЙ ПРОЕКТ

Магістерські проекти можуть бути практичного (методичного), винахідницького спрямування. Результатом проекту є освітній продукт, що поданий у вигляді:

- навчально-методичного комплексу (посібник, зошити для учня, дидактичний матеріал тощо);
- електронного методичного комплексу (посібник, зошити, он-лайн навчальні ігри тощо);
- електронного продукту в електронному середовищі (блог, веб-сайт тощо);
- інтерактивного навчального ресурсу, створеного у програмному забезпеченні Smart Notebook або інших програм-конструкторів.

РЕКОМЕНДОВАНА СТРУКТУРА МАГІСТЕРСЬКОГО ПРОЕКТУ

- а) титульний аркуш (*див. дод. Д*);
- б) описова частина;
- в) список використаних джерел;
- г) додатки.

Титульний аркуш оформлюється за загальними вимогами (*див. дод. Д*).

В **описовій частині** магістерського проекту рекомендовано актуалізувати ідею проекту (оцінка та аналіз ситуації), відобразити його концепцію, етапи планування, корекцію за підсумками моніторингу, оцінку результатів. Всю описову частину (30-35 стор.) можна умовно розділити на такі складові: вступ, інформаційний блок, дидактико-методичний блок, технологічний блок, контрольно-оцінний блок.

У **вступі** має бути обґрунтована актуальність проблеми дослідження, висвітлено ступінь дослідженості проблеми, сформульовано мету, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження, тип і структуру проекту, новизну та практичну значущість із опорою на розроблений освітній продукт.

Інформаційний блок містить ключові поняття, що розкриваються у проекті; схеми, у яких висвітлено зв'язок між поняттями та їхній зміст.

У **дидактико-методичному** блоці необхідно розкрити методичні підходи до розв'язання проблеми, основні форми, методи та засоби, що застосовуються для розв'язання завдань, сформулювати методичні рекомендації.

Технологічний блок містить опис застосованої технології, або розробленої здобувачем освітнього рівня системи занять, ігор, вправ або засобів ІКТ (електронного сайту, блогу, електронних навчальних ресурсів, відеороликів тощо), що розробляються у проекті. Для електронних посібників та Smart-комплексів, технологічний блок може бути поданий на електронному носії, або представлений в електронному середовищі.

У **контрольно-оцінному блоці** необхідно зазначити очікувані результати розвитку особистості дитини, студента – майбутнього педагога та результатами реалізації розробленої технології, методики, освітнього продукту та висновки й узагальнення.

Список використаних джерел оформлюється з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302-2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Додатки подаються за необхідності та містять експериментальні, методичні, ілюстративні матеріали та інші, що не увійшли до основного змісту роботи.

Довідка про апробацію з ЗДО, ЗЗСО, або витяг із протоколу засідання кафедри ВНЗ, на якій здійснювалось наукове керівництво проектом, оформлюється у довільній формі та завіряється печаткою закладу.

ПОДАННЯ КУРСОВИХ, ДИПЛОМНИХ, МАГІСТЕРСЬКИХ РОБІТ ДО ЗАХИСТУ

Після того, як рукопис роботи надруковано, студент повинен ретельно вчитати і перевірити його. Робота має бути написана грамотно, літературною мовою. Особливої уваги при перевірці потребують цитати, таблиці, бібліографічні посилання. На титульній сторінці робота підписується автором. Перевірені, зброшуровані роботи подаються науковому керівникові **за місяць** до їх захисту. В остаточний варіант роботи вносяться необхідні зміни відповідно до зауважень наукового керівника, а також уточнення назв розділів, параграфів, таблиць, статистичних даних, цитат і бібліографічних посилань, висновків та рекомендацій.

Відзив наукового керівника, що додається до дипломної та магістерської робіт, обов'язково передбачає визначення рівня підготовки студента до виконання наукових досліджень, його вміння працювати з літературою, самостійно вирішувати наукові та практичні проблеми; характеристику ступеня оволодіння сучасними методами дослідження й вміння втілювати в практику навчання теоретично обґрунтовані нові наукові ідеї, а також виявлене вміння логічно, послідовно, аргументовано викладати матеріал і робити висновки. Науковий керівник визначає відповідність роботи вимогам до наукових досліджень відповідного типу. Науковий керівник має чітко висловити свою думку щодо рекомендації роботи до захисту.

До дипломної роботи додається рецензія. Рецензент (доцент чи старший викладач з науковим ступенем) відзначає актуальність обраної теми, новизну і методику дослідження, теоретичне і практичне значення роботи, аргументовано характеризує її позитивні сторони та недоліки, чітко висловлює свою думку щодо рекомендації роботи до захисту.

До магістерської роботи додається внутрішня та зовнішня рецензія. Внутрішнім рецензентом може бути науково-педагогічний співробітник зі структурних підрозділів Педагогічного інституту, а зовнішнім рецензентом-фахівець з відповідного фаху з науковим ступенем з інших структурних підрозділів Університету або профільних закладів освіти з числа роботодавців.

Оформлена курсова робота з відгуком наукового керівника подається на кафедру за 1 тиждень до захисту. Студент повинен бути ознайомлений зі змістом відзиву.

Оформлена дипломна або магістерська робота з відгуком наукового керівника та рецензією / рецензіями відповідно подається на кафедру за 3 тижня до захисту. Студент повинен бути ознайомлений зі змістом відгуку та рецензії / рецензій.

Рішення про рекомендацію робіт до захисту приймається на засіданні кафедри, не пізніше, ніж за 3 тижні до початку державної атестації за

наявності рецензії та відгуку наукового керівника* (**вказана вимога стосується тільки дипломних та магістерських робіт*). На титульному аркуші зазначається висновок завідувача кафедри про допуск студента до захисту.

Після зазначеного терміну курсові, дипломні та магістерські роботи не приймаються, студенти до захисту не допускаються.

Разом з дипломними та магістерськими роботами подаються такі **документи**:

- витяг з протоколу засідання кафедри про рекомендацію до захисту;
- письмовий відгук наукового керівника з характеристикою діяльності студента під час проведення наукового дослідження і визначенням самостійності та рівня виконаної роботи;
- письмова рецензія/рецензії на дипломну/магістерську роботу, відповідно, яка містить критичні зауваження та її рекомендацію до захисту;
- довідка про впровадження (у випадку магістерського проекту);
- довідка про автоматизовану перевірку магістерської роботи на плагіат.

Захищена робота зберігається на кафедрі упродовж одного року. Захист роботи є підставою для присвоєння кваліфікації та підтвердження готовності до професійної діяльності. Перед захистом дипломні та магістерські роботи проходять обов'язкову перевірку на плагіат. Роботи, виконані не самостійно, а також ті, що не пройшли перевірку або мають понад 25% неоригінального тексту, до захисту не допускаються. Захищена робота зберігається на кафедрі упродовж одного року.

ЗАХИСТ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВИХ, ДИПЛОМНИХ ТА МАГІСТЕРСЬКИХ РОБІТ

У разі схвальної оцінки науковим керівником і рецензентом/рецензентами, робота подається до захисту. Якщо робота не відповідає вимогам, що ставляться до її виконання, то вона не допускається до захисту і оцінюються *«незадовільно»*.

Захист роботи відбувається у встановлений, відповідно до графіку навчального процесу, термін у присутності студентів та **комісії**: наукового керівника та викладачів кафедри. Виступ студента орієнтовно триває 5-7 хвилин. Під час захисту студент називає тему і мету дослідження, повідомляє план роботи і коротко передає зміст. Особливу увагу при цьому слід звернути на практичну частину роботи, на результати виконання дослідницького завдання та методичні розробки. Захист роботи дозволяє студенту викласти своє розуміння дослідженої проблеми, є свідченням здатності не тільки до наукової роботи, а й самостійної роботи взагалі.

При **оцінці** змісту виступу студента беруться до уваги переконливість його тверджень, логічність викладу, мовлення, ґрунтовність відповідей на запитання присутніх і зауваження наукового керівника. За результатами захисту роботи оголошується оцінка, яка заноситься до екзаменаційної відомості та індивідуального навчального плану студента.

Об'єктами оцінювання курсової роботи є якість змісту та захисту роботи.

Об'єктами оцінювання дипломної та магістерської робіт є якість змісту та захисту роботи, а також ступінь самостійності розв'язання поставлених завдань.

Об'єктами оцінювання магістерського проекту є якість змісту та захисту роботи, ступінь самостійності розв'язання поставлених завдань, проектного рішення, оригінальність та науково-практична доцільність освітнього продукту.

Курсові, дипломні та магістерські роботи оцінюються відповідно до національної шкали та шкали ECTS.

Відповідність оцінки за виконання курсових, дипломних та магістерських робіт шкалі оцінювання за ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS
90 – 100	A
82-89	B
75-81	C
69-74	D
60-68	E

Захист курсових оцінюється за такими критеріями:

Критерії	Максимальний бал
Обґрунтування актуальності дослідження у сучасних нормативних та психолого-педагогічних джерелах	15
Дотримання структурних та змістових вимог	15
Наявність в роботі ґрунтовного аналізу сучасних психолого-педагогічних досліджень	25
Наявність практичних розробок, рекомендацій (опис дослідницьких методик) для освітньої практики	20
Дотримання формальних та орфографічних вимог	10
Чіткість викладу результатів дослідження у доповіді	15

**Захист дипломних та магістерських робіт
оцінюється за такими критеріями:**

Критерії	Максимальний бал
Обґрунтування актуальності дослідження та виявлення суперечностей між потребою суспільства та сучасним станом практики	15
Дотримання структурних та змістових вимог; самостійність та чіткість формулювань висновків	20
Виклад теоретичного матеріалу за результатами аналізу, порівняння, узагальнення сучасних психолого-педагогічних досліджень; архівних джерел, першоджерел (для історико-педагогічних досліджень)	15
Організація, проведення, інтерпретація даних та узагальнення експерименту	25
Дотримання формальних та орфографічних вимог	10
Аргументованість викладу результатів дослідження в доповіді	15

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ МАГІСТЕРСЬКОГО ПРОЕКТУ

Захист дипломного / магістерського проекту оцінюється за такими критеріями:	
Критерій	Максимальний бал
Актуальність проекту, відповідність змісту роботи темі дослідження	10
Оригінальність, обґрунтованість ідеї (новизна)	15
Практична значущість освітнього продукту (можливість для широкого використання в практиці)	20
Дотримання структурних та змістових вимог	10
Здійснення аналізу та уточнення термінологічного поля дослідження	10
Аналіз методичних та практичних розробок у галузі обраної проблеми	10
Чіткий опис результату реалізації продукту та критеріїв його оцінки	10
Презентація та захист проекту	15

У тих випадках, коли захист курсової роботи визнано незадовільним, студент допускається до повторного захисту після доопрацювання роботи, у терміни, визначені Положенням про організацію освітнього процесу. У разі отримання незадовільної оцінки під час захисту дипломної, магістерської роботи / проекту студент відраховується зі складу студентів за невиконання навчального плану. Виставлена комісією оцінка за захист дипломної або магістерської робіт відповідно, є остаточною і апеляції не підлягає. Студент має право на поновлення для складання атестації.

**Зведена таблиця вимог до оформлення курсових, дипломних,
магістерських робіт**

Вид роботи	Обсяг	План	Понятійний апарат	Змістове наповнення	Список використаних джерел
Курсова з психології	30-35 стор.	Простий	Актуальність Мета Завдання	Дослідження вузько-предметної проблеми на рівні констатації та прогностичних рекомендацій.	Кількість зазначених джерел визначається відповідно до мети та завдань роботи, але не менше ніж 20-30.
Курсова з педагогіки / методик	30-35 стор.	Складний	Актуальність Мета Завдання Об'єкт Предмет Методи дослідження База дослідження	Дослідження вузько-предметної науково-практичної проблеми. Констатувальний експеримент. Експериментальна вибірка у роботі з групою дітей	Кількість зазначених джерел визначається відповідно до мети та завдань роботи, але не менше ніж 20-30.
Дипломна робота	50-60 стор.	Складний (2-3 розділи)	Актуальність Мета Завдання Об'єкт Предмет Методи дослідження База дослідження	Дослідження реальної проблеми практики у роботі з групою дітей. Констатувальний, формувальний, контрольний етапи експерименту.	Кількість зазначених джерел визначається відповідно до мети та завдань роботи, але не менш ніж 40-45 (рекомендовано використання іншомовних та інтернет джерел)
Науково-практичне дослідження у вигляді магістерської роботи	80-100 стор.	Складний (2-3 розділи)	Актуальність Мета Завдання Об'єкт Предмет Методи дослідження База дослідження	Дослідження реальної проблеми практики у роботі з групою дітей / студентів. Констатувальний, формувальний, контрольний етапи експерименту, методичні рекомендації.	Кількість зазначених джерел визначається відповідно до мети та завдань роботи, але не менше ніж - 45-50 (рекомендовано використання іншомовних та інтернет-джерел)
Науково-практичне дослідження у вигляді магістерського проекту	30-35 стор. описова частина	-	Актуальність Мета Завдання Цільова аудиторія дослідження термін реалізації	Актуалізація проблеми Концепція проекту Планування проекту, реалізація проекту	Кількість зазначених джерел визначається відповідно до мети та завдань

			База дослідження	Оцінка результатів + освітній продукт	проекту
--	--	--	------------------	--	---------

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок оформлення титульної сторінки курсової роботи

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

Кафедра _____

ТЕМА РОБОТИ

КУРСОВА РОБОТА
Спеціальність 012 «Дошкільна освіта»

ПІБ студента, шифр групи

Науковий керівник:
 ПІБ, науковий ступінь, звання

Допущено до захисту
 Протокол №__ від _____
 Завідувач кафедри _____

Київ – рік

Додаток Б

Зразок оформлення титульної сторінки дипломної роботи

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ

Кафедра _____

ТЕМА РОБОТИ

ДИПЛОМНА (БАКАЛАВРСЬКА) РОБОТА
Спеціальність 012 «Дошкільна освіта»

ПІБ студента, шифр групи

Науковий керівник:
ПІБ, науковий ступінь, звання

Допущено до захисту
Протокол №__ від _____
Завідувач кафедри _____

Київ – рік

Додаток В

Зразок оформлення титульної сторінки магістерської роботи

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

Кафедра _____

ТЕМА РОБОТИ

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА
Спеціальність 013 «Початкова освіта»

ПІБ студента, шифр групи

Науковий керівник:
ПІБ, науковий ступінь, звання

Допущено до захисту
Протокол № _____ від _____
Завідувач кафедри _____

Київ – рік

Додаток Д

Зразок оформлення титульної сторінки описової частини магістерської роботи у вигляді проекту

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

Кафедра _____

ТЕМА ПРОЕКТУ

МАГІСТЕРСЬКИЙ ПРОЕКТ
Спеціальність 013 «Початкова освіта»

ПІБ студента групи _____

Науковий керівник:
ПІБ, науковий ступінь, звання

Допущено до захисту
Протокол № _____ від _____
Завідувач кафедри _____

Київ – рік

Додаток Е

**Зразок оформлення змісту курсової роботи на тему:
«Формування дружніх стосунків дітей старшого дошкільного віку
засобами ігрової діяльності»**

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДРУЖНІХ СТОСУНКІВ У ПСИХОЛОГО- ПЕДАГОГІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ.....	5
1.1 Аналіз психолого-педагогічних джерел, пов'язаних з даною темою.....	5
1.2 Гра як засіб формування дружніх стосунків.....	13
1.3 Стан проблеми у практиці роботи закладів дошкільної освіти.....	17
Висновок до розділу 1.....	20
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ДРУЖНІХ СТОСУНКІВ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	21
2.1 Визначення рівнів дружніх стосунків дітей старшого дошкільного віку.....	21
2.2 Методичні рекомендації для вихователів щодо формування дружніх стосунків дітей старшого дошкільного віку.....	26
Висновок до розділу 2.....	28
ВИСНОВОК.....	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	30
ДОДАТКИ.....	31

Зразок оформлення змісту дипломної роботи на тему: «Використання активних методів навчання у процесі формування основ іншомовної лексичної компетенції старших дошкільників»

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ	11
1.1. Формування основ іншомовної лексичної компетенції як мета навчання іншомовної лексики старших дошкільників.....	11
1.2. Психолого-педагогічні особливості старших дошкільників та їх урахування в процесі навчання лексики.....	14
1.3. Поняття «активні методи навчання» у лінгводидактичній літературі.....	18
1.4. Класифікація активних методів навчання та обґрунтування необхідності їхнього використання.....	22
Висновки до розділу 1.....	27
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ	28
2.1. Відбір лексики для формування основ іншомовної лексичної компетенції старших дошкільників за допомогою активних методів навчання.....	28
2.2. Комплекс вправ з використанням активних методів навчання з метою формування основ іншомовної лексичної компетенції старших дошкільників.....	31
Висновки до розділу 2.....	37

РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ З ВИКОРИСТАННЯМ АКТИВНИХ МЕТОДІВ.....	38
3.1. Експериментальна перевірка використання активних методів навчання у процесі формування основ лексичної компетенції старших дошкільників.....	38
3.2. Аналіз ефективності використання активних методів у процесі формування основ лексичної компетенції старших дошкільників.....	41
Висновки до розділу 3.....	45
ВИСНОВКИ.....	46
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	48
ДОДАТКИ.....	52

Зразок оформлення змісту магістерської роботи на тему:

**«Проектування розвивального середовища закладу дошкільної освіти
засобами SMART-технологій»**

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОЕКТУВАННЯ РОЗВИВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ SMART-ТЕХНОЛОГІЙ.....	10
1.1. Сутність поняттєво-категоріального апарату дослідження.....	10
1.2. Особливості проектування розвивального середовища закладів дошкільної освіти	23
1.3. Особливості використання Smart-технологій у розвивальному середовищі закладів дошкільної освіти.....	29
Висновки до першого розділу.....	45
РОЗДІЛ II. ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЕКТУВАННЯ РОЗВИВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКАЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ SMART- ТЕХНОЛОГІЙ.....	47
2.1. Стан організації підготовки майбутніх вихователів до проектування розвивального середовища закладу дошкільної освіти засобами Smart- технологій.....	47
2.2. Аналіз робочих програм навчальних дисциплін ОКР «Бакалвр» за напрямом підготовки 6.010101 «Дошкільна освіта».....	67
Висновки до другого розділу.....	71
РОЗДІЛ III. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЕКТУВАННЯ РОЗВИВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКАЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ SMART-ТЕХНОЛОГІЙ.....	73

3.1. Модель технології підготовки майбутніх вихователів до проектування розвивального середовища закладу дошкільної освіти Smart-технологіями.....	73
3.2. Створення технологічного портфоліо для проектування розвивального середовища вихователями закладів дошкільної освіти.....	76
Висновки до третього розділу.....	80
ВИСНОВКИ.....	82
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	85
ДОДАТКИ.....	90

Як оформлювати цитування та посилання на використані джерела

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити *цитати*.

При написанні магістерської роботи необхідно використовувати наукові, науково-методичні, навчально-методичні праці українських та зарубіжних учених, доробки науковців Університету, зокрема представлених у репозиторії.

Науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

Загальні вимоги цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками та наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело.

У тексті магістерської роботи використовуються як пряме, так і опосередковане цитування (переказ основної ідеї) використаних джерел. Посилання на джерела і авторів є обов'язковим. Використання чужого авторського тексту без посилання на джерело називається плагіатом і карається Законодавством України про інтелектуальну власність.

Як описувати цитату в тексті. Дослівні *цитати* в тексті — найбільш поширений вид цитування. Якщо магістрант дослівно використав цитату в тексті роботи, то після висловлення необхідно поставити квадратні дужки. У дужках написати порядковий номер використаного джерела, що позначений у загальному Списку використаних джерел, та номер його сторінки, з якої взято цитату. Наприклад: [5, с. 43], де 5 — номер джерела, 43 — номер сторінки.

Висловлення, що цитується, вноситься до тексту роботи в лапках. У випадку, коли за цитату береться повне речення, то воно записується в лапках з обох сторін і починається з великої літери на зразок письмової форми речення з прямою мовою.

Наприклад:

«Головна мета національної дошкільної освіти - створити сприятливі умови для особистісного становлення і творчої самореалізації кожної дитини, формування її життєвої компетентності, розпитку в неї ціннісного ставлення до світу Природи, Культури, Людей, Самої себе» [№ у Списку, № с. цитованого тексту].

Як оформлювати ілюстрації та таблиці

Ілюстрації (фотографії, малюнки, схеми, діаграми, графіки, карти, креслення тощо) розміщуються безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше. На всі ілюстрації мають бути зроблені посилання. Якщо ілюстрація створена не автором магістерської роботи, необхідно дотримуватися вимог чинного законодавства про авторські права.

Номер ілюстрації, її назва та пояснювальні підписи розміщуються послідовно під ілюстрацією з абзацу звичайним шрифтом. Ілюстрації позначаються словом “Рис.” і нумеруються послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу та порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка (*Рис. 2.1. (перший рисунок другого розділу)*).

Наприклад:

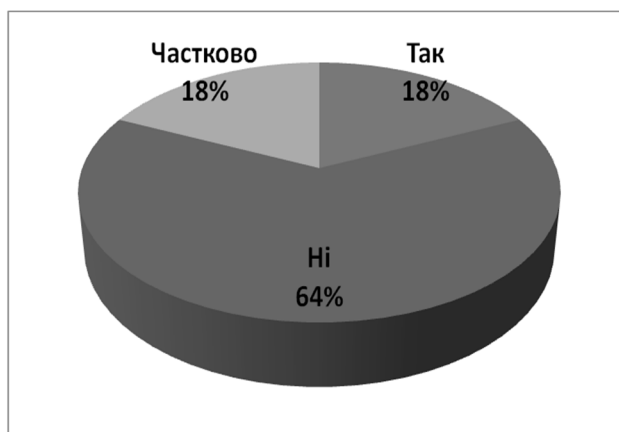

Рис. 2.3. Результати відповідей на питання «Чи повною мірою реалізується індивідуальний підхід до дітей в закладі дошкільної освіти сьогодні?»

Таблиці. Таблицю розташовують безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці повинні бути посилання в тексті магістерської роботи. Нумерація таблиць здійснюється в межах розділу. Номер таблиці складається з номера розділу та порядкового номера таблиці, наприклад «Табл. 2.1». Таблиця повинна мати назву, котра розміщується над нею та друкується симетрично до тексту. Назва та слово «Таблиця» починається з великої літери. Наприклад: «На основі аналізу результатів, виокремлювалися два рівні готовності майбутніх вихователів до проектування дидактичних комп'ютерних ігор і вправ за мотиваційним компонентом: достатній і недостатній (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Рівні готовності студентів до проектування комп'ютерних дидактичних ігор та вправ для дітей за мотиваційним компонентом

<i>Рівні</i>	<i>Показники</i>
Достатній	
Недостатній	

Додаток М

Як оформлювати список використаних джерел

Список використаних джерел формується одним із таких способів:

- у порядку згадування посилань у тексті;
- в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків;
- у хронологічному порядку.

Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи, міжнародних і державного стандартів з обов'язковим наведенням назв праць. Зокрема потрібну інформацію можна одержати із таких міждержавних і державних стандартів:

ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1–2003, IDT)»;

ДСТУ 3582–97 «Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила»;

ДСТУ 6095:2009 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Правила скорочення заголовків і слів у заголовках публікації (ГОСТ 7.88–2003, MOD)»;

ДСТУ 7093:2009 «Системи стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Скорочення слів і словосполук, поданих іноземними європейськими мовами»;

ГОСТ 7.12–93 «СИБИД. Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке. Общие требования и правила»;

ГОСТ 7.11–78 «СИБИД. Сокращение слов и словосочетаний на иностранных европейских языках в библиографическом описании».

Зразки оформлення різних джерел

Книга з одним автором:

Сухомлинська О. Історико-педагогічний процес: нові підходи до загальних проблем / О. Сухомлинська. — Київ : А.П.Н., 2003. — 68 с.

Хейзинг Йохан. Homo ludens в тени завтрашнього дня / Йохан Хейзинг ; [пер. с нидерл. В. В. Ошиса; общ. ред. и послесловие д-ра философских наук Г. М. Тавризян]. — Москва : Прогресс-Академия, 1992. — 464 с.

Книга з двома авторами:

Кулачківська С.Є. Я – дошкільник (вікові та індивідуальні аспекти психічного розвитку) / С.Є. Кулачківська, С.О. Ладивір. – Київ : Нора-прінт, 1996. – 108с.

Книга з трьома авторами:

Любар О.О. Історія української школи і педагогіки : Навчальний посібник / О.О. Любар, М.Г. Стельмахович, Д.Т. Федоренко. – Київ : Знання, 2006. – 447с.

Книга з чотирма авторами:

Крок за кроком в Україні: посібник для батьків дошкільнят та соціальних педагогів / [Артемова Л. В., Кульчицька О. І., Голота Н. М., Сухорукова Г. В.; наук. ред. Л. В. Артемової; під заг. ред. С. Чередниченко]. — Київ : Кобза, 2003. — 384 с.

Книга з п'ятьма і більше авторами:

Індивідуалізація виховання в дитячому садку : метод, рекомендації / [С. Є. Кулачківська, Г. В. Гуменюк, О. О. Вовчик-Блакитна, С. О. Ладивір, Т. О. Піроженко та ін.]. — Київ : Міленіум, 2005. — 127 с.

Збірники:

Коментар до базового компонента дошкільної освіти в Україні: наук.-метод. посіб. / [наук. ред. О. Л. Кононко]. — Київ : Ред. журн. «Дошкільне виховання», 2003. — 243 с.

Словники:

Короткий тестологічний словник-довідник / [упоряд. Л. Т. Коваленко]. — Київ : Грамота, 2008. — 160 с. — (Серія «Словник»),

Психология. Терминологический словарь / [под общ. ред. А. В. Петровского, М. Т. Ярошевского]. - 2-е изд., испр. и доп. — Москва: Политиздат, 1990. - 494 с.

Атласи:

Атлас по психологии / М. В. Гамезо, И. А. Домашенко. — №4. : Педагогическое общество России, 1999. — 276 с.

Законодавчі та нормативні документи:

Закон України «Про дошкільну освіту» // Освіта України : нормативно-правові документи / голова ред. колегії В. Г. Кремень. — Київ : Міленіум, 2001. — С. 63-65.

Дисертації:

Ваганова Н. А. Розуміння старшими дошкільниками нової інформації у вербальній і візуальній формах : дис. на здобуття наук, ступеня канд. психол. наук : 19.00.07. / Ваганова Наталія Аркадіївна. — Київ, 2006. — 200 с.

Частина книги, періодичного, продовжуваного видання:

Москаленко В. В. Ігрова підліткова група як форма входження особистості в культуру суспільства на підлітковій стадії соціалізації (в світлі ідей Г. С. Костюка) / В. В. Москаленко // Розвиток ідей Г. С. Костюка в сучасних психологічних дослідженнях: наук. записки Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка АГІН України [за ред. акад. С. Л. Максименка]. — Київ : ЛАТ «Певтес», 2000. - Вип. 20, Ч. 2. -С. 82-92.

Електронні носії:

Богомольний Б. Р. Медицина екстремальних ситуацій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. мед. вузів III—IV рівнів акредитації / Б. Р. Богомольний, В. В. Кононенко. П. М. Чуєв. — 80 Min / 700 MB. - Одеса : Одес. мед. ун-т, 2003. - (Бібліотека студента-медика) — 1 електрон, опт. диск (CD)-ROM: 12 см. — Систем. вимоги: Репринт; 98, 2000, XP; M5 Ж)Ш.) 97-2000. — Назва з контейнера.

Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси

в науці, культурі та освіті [Електронний ресурс] : (підсумки 10-ї Міжнар. конф. «Крим-2003») / Д. Й. Костенко, Л. О. Чекмарьов, А. Г. Бровкін, І. А. Павлуша // Бібліотечний вісник — 2003. — № 4. — С. 43. — Режим доступу до журн.: <http://www.nbu.gov.ua/artices/2003/03klinko/htm>. — Назва з екрану.

Додаток Н

Як оформлювати додатки

Зміст *додатків* складають схеми, таблиці, рисунки, опис навчальних планів, програм, що уточнюють, ілюструють, підтверджують окремі вагомі положення магістерського дослідження, однак не були вміщені до тексту основної частини.

Додатки оформлюються як продовження магістерської роботи на наступних її сторінках або у вигляді окремої частини (книги), розміщуючи у порядку їх викладу та посилань у тексті магістерської роботи.

Якщо додатки оформлюються на наступних сторінках магістерської роботи, кожен з них починають з нової сторінки, їм дають заголовки, надруковані угорі малими літерами з першої великої симетрично стосовно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово Додаток А. Наступні додатки позначаються великими літерами української абетки за виключенням (Г, И, І, Ї, З, О, Ь).

У магістерській роботі доцільно використовувати такі види додатків:

- зразки дитячих малюнків і творів;
- копії звітів, навчальних планів, навчальних і робочих програм, документів про освіту;
- опитупальні аркуші;
- тексти тестів;
- фотографії тощо.

У додатки виносяться лише ті матеріали, на які є посилання в основному тексті.